

Pavla Sýkorová

Autorské právo v praxi

PRACOVNÍ SEŠIT

INFORMACE
PRO ROZVOJ DEMOKRATICKÉ
SPOLEČNOSTI

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Pavla Sýkorová

AUTORSKÉ PRÁVO V PRAXI

pracovní sešit

výukový blok č.6

Obsah

I. Osvojení si tzv. zásady teritoriality v autorském právu	3
II. Jaká má autor autorská práva ke svému dílu?.....	5
III. Licenční smlouva	7
IV. Ochrana osobnosti	12
V. Je možné si fotografovat jakoukoli stavbu a tyto snímky pak sdílet na sociálních sítích?.....	16
Správné odpovědi	18

I. Osvojení si tzv. zásady teritoriality v autorském právu

V autorském právu se uplatňuje tzv. zásada teritoriality, podle níž se právní ochrana odvíjí od toho státu, kde se žádá o ochranu. Mezinárodní autorské právo se zjednodušeně řečeno vyvíjí ve dvou hlavních vývojových proudech, a to v angloamerickém právním systému (copyright; common law copyright) vystavěném na utilitarismu a v evropském kontinentálním právním systému (droit d'auteur; author's rights) založeném na přirozenoprávní teorii.

Podle severoamerické právní doktríny se upřednostňují zájmy společnosti nad zájmy autora díla, kdežto v evropském kontinentálním právním systému včetně České republiky (Slovenska, Německa, Rakouska nebo Francie) se práva autorovi uznávají bez ohledu na vliv těchto práv na společnost. Dle přirozenoprávní teorie stát autorským zákonem stanoví pouze způsob ochrany a výkonu přirozeného práva, které již existuje, duchovně vyvěrá mimo sféru právního řádu. Toto pojetí tak vychází z myšlenky přirozené povahy tvorby autora, jehož dílo je projevem jeho osobnosti. Autorské dílo je spojeno s osobností autora díla, a proto je takové dílo nezczitelné. Evropský kontinentální právní systém tak upřednostňuje autora nad veřejným zájmem. Z logiky věci také vyplývá, že autorem díla může být v evropském kontinentálním právním systému jen člověk. V obou těchto právních systémech je chráněno dílo v okamžiku jeho vzniku.

I.1. Úkoly:

1. Doplňte v následující tabulce chybějící části:

DROIT D'AUTER (AUTHOR'S RIGHTS)	COPYRIGHT (COMMON LAW)
osobnostní princip (přirozenoprávní systém)	
	bezformální ochrana autorského díla
	autorem osoba fyzická i právnická

I.2. Osvojení si teoretických poznatků:

Definujte následující pojmy:

1. Autor:
.....
2. Autorské dílo:
.....
3. Autorství:
.....
4. Licenční smlouva:
.....

I.3. Spojování:

1) právní předpis	a) antologie
2) stavba	b) autorské dílo
3) sborník	c) nehmotný statek
4) architektonické dílo	d) hmotné dílo
5) počítačový program	e) zákon

I.4. Osvojení si teoretických poznatků:

Zakroužkujte správné slovo ve větě tak, aby měla význam v souladu s autorským zákonem:

1. Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, ZANIKÁ/NEZANIKÁ právo autorské k dílu.
2. Nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, NABÝVÁ/NENABÝVÁ SE oprávnění k výkonu práva dílo užít, není-li dohodnuto či nevyplývá-li z tohoto zákona jinak.
3. Vlastník či jiný uživatel věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, JE/NENÍ povinen tuto věc udržovat a chránit před zničením, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zákona jinak.

II. Jaká má autor autorská práva ke svému dílu?

Ustanovení § 11 autorského zákona upravuje konkrétní autorská práva autora díla takto:

- (1) Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.
- (2) Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé.
- (3) Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.
- (5) Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu. Dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím hodnotu díla. Je-li to obvyklé a nejde-li o dílo anonymní, musí být při jeho užití uveden autor. Ochrany se může domáhat i po zániku majetkových práv osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce.

II.1. Úkoly:

1. Autor díla má v České republice autorská práva dvojího druhu, a to majetková a osobnostní. Napište, jaká práva upravuje shora citovaný § 11 autorského zákona a svoji odpověď zdůvodněte.

.....
.....

2. Čtvrtý odstavce § 11 autorského zákona uvádí, že se shora citovaných práv autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají. Proč si myslíte, že se těchto práv autor nemůže vzdát a co to vlastně znamená?

.....

3. Co myslíte, že znamená, když jsou tato práva tzv. „přirozená“?

.....

4. Představte si, že napíšete článek do novin. Může si nakladatelství článek upravit podle svého tak, že přepíše dva odstavce, poškrťá vám polovinu textu a nahradí ho vlastním textem tak, že změní smysl takého článku?

.....

5. Představte si, že jste s rodiči na dovolené v safari v Africe, kde vytvoříte krásnou uměleckou fotografii, jak lev žere antilopu. Fotografie je opravdu vydařená, tak se s ní pochlubíte své kamarádce na WhatsAppu. Napíšete jí ale, ať ji nikomu neukazuje. Máte totiž v plánu ji za peníze nabídnout do časopisu National Geographic. Na druhý den však zjistíte, že kamarádka dala vaši fotografii na Instagram s tím, že se chlubí, že ji pořídila v Safari ve Dvoře Králové nad Labem. Můžete se nějak bránit? A pokud ano, svou odpověď odůvodněte.

.....

6. Známý spisovatel Franz Kafka si výslovně přál, aby jeho důvěrný kamarád Max Brod všechny jeho rukopisy po jeho smrti spálil. Max Brod však toto jeho přání nevyslechl a jeho texty byly posmrtně vydány. Díky Maxu Brodovi tak jeho texty spatřily světlo světa a dostaly se k rukám široké veřejnosti a Franz Kafka se stal celosvětově známým literátem. Pokud by se to stalo v dnešní době, jednal Max Brod v souladu s autorským právem?

.....

III. Licenční smlouva

Právní úpravu licenční smlouvy jako základního smluvního typu bychom našli v autorském zákoně, ale je třeba ji hledat v základním soukromoprávním předpise, tedy v občanském zákoníku. Ten ji nově upravuje teprve od 1. ledna 2014.

Licenční smlouvou uzavírá autor díla (poskytovatel) s tím, kdo by rád jeho dílo užil (nabyvatel licence). Za to dostane autor, není-li ujednáno jinak, odměnu. Možné je také ujednání o bezúplatné licenci. Není-li však ujednána výše odměny nebo způsob jejího určení, je smlouva přesto platná, pokud z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny; v takovém případě nabyvatel poskytovateli zaplatí odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za obdobných smluvních podmínek a pro takové právo. Vedle přenechání výkonu absolutního majetkového práva k užití a odměny jsou dalšími podstatnými obsahovými náležitostmi licenční smlouvy způsob užití a rozsah užití. Licence může být udělena buď ke všem způsobům užití, které jsou v době uzavření smlouvy známy, nebo jako omezená, tedy na jednotlivý způsob užití. Rozsahem se rozumí omezené či neomezené užití co do množství, místa nebo času. Podle vyvratitelné právní domněnky je licence poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak to je nutné k dosažení účelu smlouvy. Nevyplývá-li z účelu smlouvy jinak a není sjednán časový rozsah licence, pak je maximálně roční.

License může být výhradní nebo nevýhradní. Výhradní licence znamená, že autor díla nemá právo poskytnout tutéž licenci třetí osobě po dobu, co výhradní licence trvá. Není-li výslovně ujednáno opak, zdrží se i poskytovatel výkonu práva, ke kterému udělil výhradní licenci. Poskytuje-li se licence výhradní nebo má být licence zapsána do tzv. veřejného seznamu, musí být licenční smlouva uzavřena v písemné podobě, tedy nikoli ústně či konkludentně. Veřejným seznamem je např. rejstřík ochranných známek, kam se zapisují ochranné známky. Ochranná známka slouží k ochraně značky, pomocí které společnosti identifikují samy sebe, své výrobky a služby a tím se pro zákazníky odlišují od ostatních firem, které na trh přinášejí stejné nebo podobné výrobky a služby (kupříkladu Škoda nebo McDonald, Apple).

S nakladatelstvím pak autor uzavírá zvláštní typ licenční smlouvy, a to licenční smlouvu nakladatelskou dle § 2384 až 2386 občanského zákoníku.

III.1. Vzor licenční smlouvy

Petr Vochomůrka, nar. 2. 9. 1976
trvale bytem U Šmoulů 22, 120 00 Praha 2
na straně jedné (dále jen „prodávající“)

a

Pavel Křemílek, nar. 11. 7. 1973
trvale bytem U Šmoulinky 32, 130 00 Praha 3
na straně druhé (dále jen „nabyvatel“)
(dále společně jen „smluvní strany“)
uzavírají níže uvedeného dne, měsíce a roku tuto

licenční smlouvu k předmětu
chráněnému autorským zákonem

dle § 2371 a násl. autorského zákona

Článek I.

Předmětem chráněným autorským zákonem, jehož se tato licenční smlouva týká, je fotografie domečku z listí a jehličí ukrytého pod kapradím u Křemílka a Vochomůrky u červené turistické značky Pilař v Orlických horách.

Článek II.

Prodávající prohlašuje, že je autorem díla, k němuž má výhradní právo jej užít dle § 12 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona a poskytnout k němu licenci.

Článek III.

Nabyvatel je provozovatelem internetových stránek www.pohadkypodkapradim.cz.

Článek IV.

Prodávající se zavazuje nabyvateli poskytnout ve smyslu § 2371 ObčZ licenci, tj. oprávnění dílo užít jeho sdělováním veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 1 a 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona, a to jeho zpřístupňováním způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby počítačovou sítí, když opravňuje nabyvatele užít jeho dílo v rámci webové prezentace na internetových stránkách uvedených v čl. III této smlouvy.

Nabyvatel je povinen ve smyslu § 11 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorského zákona při jakémkoli užití díla specifikovaném v předchozím odstavci uvádět autora a název díla.

Článek V.

Nabyvatel prohlašuje, že před uzavřením této smlouvy mu bylo autorem dílo poskytnuto na CD nosiči.

Článek VI.

Licence se sjednává jako výhradní. Prodávající se na sto let vzdává všech svých autorských práv.

Článek VII.

Prodávající poskytuje nabyvateli licenci od 1. 3. 2018 do 1. 3. 2019.

Článek VIII.

Smluvní strany prohlašují, že smlouvu uzavírají na základě svobodné a vážné vůle. Na důkaz souhlasu s obsahem smlouvy strany smlouvu ztvrdí svými podpisy.

Smlouva je vyhotovena ve dvou stejnopisech, z nichž každá ze smluvních stran obdrží po jednom z nich.

V Praze dne 30. 2. 2018

Petr Šmoula

Pavel Křemílek

III.2. Úkoly:

1. Je možné uzavřít licenční smlouvu ústně – tedy tak, že si autor díla sedne do kavárny s případným nabyvatelem licence a domluví se na konkrétních právech a povinnostech?

.....
.....

2. Musí být podpisy na licenční smlouvě úředně ověřeny notářem?

.....
.....

3. Může autor díla prodat své dílo několika osobám současně?

.....
.....

4. Proč může být dílo – domeček z listí a jehličí ukrytý pod kapradím u Křemílka a Vochomůrky u červené turistické značky Pílař v Orlických horách dílem chráněným autorským zákonem?

.....
.....

III.3. Osvojení si teoretických znalostí – oprava licenční smlouvy:

1. Ve shora uvedené licenční smlouvě je několik chyb. Představte si, že jste advokát, na kterého se obrátil klient s tím, aby mu shora uvedenou licenční smlouvu zkontroloval. Napovíme, že je tam 6 chyb.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

IV. Ochrana osobnosti

Osobnostní práva hrají v životě člověka velmi důležitou roli a jejich ochrana se postupem času prohlubuje. To se projevuje také v tom, že osoby, do jejichž osobnostních práv bylo zasaženo, jsou před soudy úspěšnější než tomu bylo dříve. Tento aspekt má pochopitelně i vliv na média, která by měla být ve psaní článků obezřetnější, neboť za zveřejňování nepravdivých nebo zavádějících informací o nějaké osobě, a nemusí být tato osoba nutně všeobecně známá a populární, mohou doplatit zaplacením vysoké částky jakožto satisfakce.

Práva na ochranu osobnosti jsou upravena v základním soukromoprávním předpise, kterým je občanský zákoník. Pokud však média zveřejní o nějaké osobě nesprávné, nepravdivé a zavádějící informace, poskytuje ochranu i tiskový zákon. Pokud je tedy zasaženo do osobnostních práv člověka, může se tento bránit žalobou o ochranu osobnosti a o náhradu při újmě na přirozených právech člověka dle § 2956 občanského zákoníku a v některých případech také žalobou o povinnost uveřejnit odpověď nebo žalobou o dodatečné sdělení dle tiskového zákona.

V takové žalobě se člověk pokusí vyčíslit výši peněžitého zadostiučinění. Při určení výše přiměřeného zadostiučinění by měl soud přihlídnout k trvání vzniklé nemajetkové újmy, povaze, způsobu (kupříkladu zavrženíhodný způsob provedení), intenzitě, míře závažnosti (z kvalitativního i kvantitativního hlediska) a opakování neoprávněného zásahu, k charakteru a rozsahu zasažené hodnoty osobnosti a k šíři vzniklé nemajetkové újmy. Soud by měl při stanovení výše peněžité satisfakce za nemajetkovou újmu zohlednit i míru zavinění, tj. úmysl či nedbalost.

Nicméně při posuzování objektivní nemajetkové újmy jako následku neoprávněného zásahu je třeba přihlídnout i k osobě, které byla újma způsobena, tj. k narušení kvality jeho nejen osobního a rodinného, ale i pracovního života, k ohrožení pracovních zakázek a s tím související ztrátou důvěry v sebe sama, ale i okolí, k jeho psychickému stavu zapříčiněnému v důsledku dehonestace jeho osobnosti na veřejnosti a s tím související ztrátou dobrého jména. Lidé často věří tomu, co se sděluje v médiích (tj. v novinách, ča-

sopisech, televizi, rozhlasu), a proto osoba, u níž bylo zasaženo do její osobnosti, může být dokonce do budoucna považována nejen v pracovní rovině za problematického partnera pro budoucí spolupráci, čímž přichází o další potencionální zakázky.

Právo na přiznání zadostiučinění za způsobenou nemateriální újmu je satisfakční povahy, tj. směřuje ke zmírnění následků způsobených zásahem. Ve výjimečných případech však může být chápáno i jako preventivní prostředek nápravy (udělením soukromoprávní sankce), který by měl odstrašit další potenciální rušitele od budoucího závadného jednání. Preventivní funkci může splnit jen tehdy, je-li přiznání zadostiučinění dostatečně (přiměřeně) vysoké tak, aby rušitele donutilo se obdobným jednáním do budoucna vyhnout.

Ústavní soud v roce 2012 (nález Ústavního soudu ze dne 6. března 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/2009) uvedl: „faktory jako zlý úmysl, zášť, závist, odmítnutí omluvy či zlehčení způsobu poskytnuté omluvy, opakování a zintenzivnění daného zásahu či chování škůdce v době před i v průběhu soudního sporu je nezbytné považovat za přitěžující okolnosti odůvodňující uložení zvýšené náhrady újmy.“ Předmětná kauza se týkala známého českého spisovatele Michala Viewegha, který se bránil žalobou na ochranu osobnosti proti žalované – bulvárnímu deníku, konkrétně zaplacení částky 5.000.000,- Kč jako přiznání nemajetkové újmy za uveřejnění nepravdivých informací o jeho osobě, které významně zasáhly do jeho cti a narušily nejen jeho soukromý a pracovní život, ale převážně jeho život rodinný, když bulvární deník psal o tom, že má mít spisovatel v době těhotenství jeho manželky milenku. Ústavní soud ve svém nálezu, který je průlomovým judikátem, se argumentačně vyjádřil tak, že může být chápáno peněžité zadostiučinění i jako druh sankce, která by měla zabránit dalšímu protiprávnímu jednání. Spor se pak vrátil k obecným soudům, kteří mu chtěli dříve přiznat jen 150.000,- Kč. Nakonec přý vysoudil 850.000,- Kč.

Občanský zákoník převzal do ustanovení § 2957 názor Ústavního soudu uvedený v nálezu z roku 2012 a umožňuje zohlednit i okolnosti zvláštního zřetele hodné a přiznat náhradu, která odpovídá zvýšené újmě poškozeného na jeho přirozených právech. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost apod.

Ačkoli je soud při určení výše žalobním návrhem vázán, může po spravedlivém uvážení využít i soudcovské moderační právo a přiznat částku nejen nižší, ale i ultra petitum vyšší zadostiučinění, než jakou navrhl žalobce.

IV.1. Úkoly:

Představte si následující situaci. Jste advokát specializující se na ochranu osobnosti a zavítá za Vámi klient, prof. Petr Kubeš, který je uznávaným gynekologem a současně primářem gynekologického oddělení vyhledávané Nemocnice v Kladrubech. Jednoho rána se vzbudí a jak je jeho zvykem, uvaří si kávičku a projde si zprávy na internetu. Co nevidí. Na známých internetových stránkách webzpravy.cz, které denně navštěvuje 2 miliony lidí, je zveřejněn článek o tom, že primář gynekologického oddělení uznávané Nemocnice v Kladrubech je na drogách, které bere i během služeb v nemocnici, nadměru holduje alkoholu a svou pracovní pozici nezvládá. Drogy že berou i další tři výslovně jmenovaní lékaři a že denně umře pod jejich rukama novorozeně. Pod článkem je diskuse, kde se matky urážlivě navážejí do prof. Petra Kubeše. Pochopitelně je z takového článku prof. Petr Kubeš zděšen a naprosto zdrčen. Nic z toho není pravda. Pisatel si to prostě vymyslel. Následně je pan profesor zahlcen telefonáty, rodičky se na poslední chvíli odhlašují z nemocnice a hledají si novou porodnici. Lidé, kteří ho znají, se mu na ulici vyhýbají a šuškájí si o něm za jeho zády čerstvé novinky. Jeho rodina na to pochopitelně také doplácí. Jeho manželku bombardují otázkami, jak to vlastně je a dívají se na ni skrz prsty. Jeho syn, který chodí na kladrubské gymnázium je pod útokem otázek svých spolužáků a učitelek. Pan profesor je z celé situace nešťastný a neví, jak ji řešit. O týden později vyjde další článek s podobnou tematikou a to už ví o něm celé malé město, kde byl doposud považován za renomovaného doktora a slušného člověka.

1. Co byste panu profesoru Petru Kubešovi poradili?

.....
.....

2. Myslíte si, že je možné podat žalobu i dle tiskového zákona, když § 3 písm. a) tiskového zákona uvádí, že se periodickým tiskem rozumí: „noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané pod stejným názvem, se stejným obsahovým zaměřením a v jednotné grafické úpravě nejméně dvakrát v kalendářním roce“? Jak byste toto ustanovení chápali? Svou odpověď zdůvodněte.

.....
.....

3. Jakou částku byste žádali u soudu za způsobenou nemajetkovou újmu? Svou odpověď zdůvodněte.

.....
.....

4. Myslíte si, že šlo o nedbalost nebo o úmysl pisatele? Svou odpověď zdůvodněte.

.....
.....

V. Je možné si fotografovat jakoukoli stavbu a tyto snímky pak sdílet na sociálních sítích?

Architektonická díla jako třeba Tančící dům od spoluautorů Vlada Miluniče a Franka O Gehryho v Praze nebo Hotel a zároveň televizní vysílač na Ještědu od autora Karla Hubáčka v Liberci často představují turistickou atrakci města, pro kterou jsou schopni turisté ujet několik stovek kilometrů, aby si ji prohlédli. A nejen to – chtějí si ji vyfotografovat a následně se samozřejmě s touto fotografií pochlubit svým kamarádům na Instagramu či Facebooku. Někteří mohou tyto fotografie použít k obchodním účelům k výrobě pohlednic, nebo v reklamě, televizi apod. Jenže jsou zde autoři těchto architektonických děl, kteří mají ke svému dílu majetková (a osobnostní) práva vyplývající z autorského zákona.

K vyvažování těchto na jedné straně obchodních či jiných zájmů a na straně druhé autorů slouží v autorském právu již dlouhodobě našemu právu známá tzv. svoboda panoramatu. Termín svoboda panoramatu je vžitým a užívaným termínem, nikoli termínem legislativním. Současná podoba svobody panoramatu v České republice umožňuje, aby si každý vyfotografoval, nakreslil, namaloval, či jinak zaznamenal nebo vyjádřil dílo, které je trvale umístěno na náměstí, ulici, v parku, na veřejných cestách nebo na jiném veřejném prostranství. Takto vytvořené dílo může dále užít. Svoboda panoramatu tak představuje výjimku z pravidla, že autor má výhradní právo své dílo užít a „má kontrolu nad jeho dalším osudem“. Svoboda panoramatu se nevztahuje na pořízení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou a na rozmnožování nebo rozšiřování díla formou trojrozměrné rozmnoženiny. Svoboda panoramatu není kvůli zásadě teritoriality v autorském právu celosvětově jednotně upravena.

V.1. Úkoly:

1. Svoboda panoramatu je v našem právním řádu tak silně zakotvena, že ji znal i náš první autorský zákon, jenž v § 39 odst. 4 stanovil: „za vsáhnutí do práva původského nepokládá se napodobení děl umění výtvarných, nalézajících se trvale na místech komunikace veřejné, vyjímajíc napodobení plastických děl plastikou.“ Vzpomenete si, v jakém roce vstoupil tento zákon dílu původském k dílům literárním, uměleckým a fotografickým v platnost? Zakroužkujte správnou odpověď.

a) 2000

b) 1952

c) 1886

d) 1895

e) 1931

2. Je možné si vytvořit malinký model Tančícího domu v Praze od autorů Vlada Miluniče a Franka O. Gehryho, použít tento malinký model na krytu vína a víno následně prodávat a distribuovat po celé České republice?

.....

.....

.....

.....

Správné odpovědi:

I.1.1.

DROIT D'AUTER (AUTHOR'S RIGHTS)	COPYRIGHT (COMMON LAW)
osobnostní princip (přírozenoprávní systém)	majetkový princip (systém stá- tem přiznaných autorských práv)
bezformální ochrana autorského díla	bezformální ochrana autorského díla
autorem jen fyzická osoba	autorem osoba fyzická i právnická

I.2.1. Podle § 5 odst. 1 autorského zákona může být autorem pouze fyzická osoba, která dílo sama vytvořila. Z logiky věci jí tak nemůže být osoba právnická ani zvíře. Podle § 5 odst. 2 autorského zákona je pak autorem díla souborného fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.

I.2.2. Autorské dílo je přímo definováno v § 2 autorského zákona. Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen „dílo“). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografií, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické. Za dílo se považuje též počítačový program, fotografie a výtvar vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součásti jsou

systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují.

Aby mohlo být dílo dílem autorským chráněným autorským zákonem, musí splňovat tzv. pojmové znaky díla, kterými jsou:

1. dílo musí být literární, umělecké nebo vědecké,
2. jedinečnost díla jako výsledek tvůrčí činnosti autora,
3. tvůrčí činnost autora,
4. vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelné podobě,
5. absence vyloučení z autorskoprávní ochrany kvůli dichotomii myšlenky (idey, návrhu) a vyjádření myšlenky a dále jako úřední dílo kvůli zvýšené ochraně veřejného zájmu.

I.2.3. Autorské dílo může vytvořit buď jedna osoba, nebo může být vytvořeno více lidmi v autorství, resp. dle § 8 autorského zákona ve spoluautorství. Dílo však může vytvořit také osoba pod svým pseudonymem nebo anonymně.

I.2.4. Licenční smlouva je typovou smlouvou upravenou občanským zákoníkem, která slouží k úpravě práv a povinností mezi autorem díla a nabyvatelem licence (tj. oprávnění autorské dílo užít). Podle § 2358 odst. 1 občanského zákoníku poskytuje licenční smlouvou poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

I.3. 1e), 2d), 3a), 4c), 5b)

I.4.1. Nezaniká

I.4.2. Nenabývá se

I.4.3. Není

II.1.1. Jedná se o osobnostní práva autorská. Autor má právo „osobovat“ si autorství [...] tj. rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užitím jeho díla... Jde tak o práva, která se týkají přímo jeho osobnosti ve vztahu k dílu (tedy nikoli o obecná osobnostní práva).

II.1.2. Tato práva jsou vázána na autora díla, jsou tzv. přirozená. Vznikají v okamžiku vytvoření díla člověkem a zanikají smrtí autora. Jde o pojetí evropského kontinentálního právního systému.

II.1.3. Tato práva jsou chráněna bez dalšího, bez jakékoli registrace a postačuje, že je vytvořil člověk ze své přirozenosti. Vyšly z „duše“ autora a jsou jeho „plodem“. Také proto se jich autor nemůže vzdát.

II.1.4. V žádném případě nemůže, neboť se jedná právě o osobnostní práva autorská.

II.1.5. V žádném případě nemůže, neboť se jedná právě o osobnostní práva autorská a to konkrétně o § 11 odst. 1 autorského zákona, podle něhož: „autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.“ Pokud se s kamarádkou nedomluví osobně na nějaké kompenzaci, mohu jí pohrozit žalobou (negativní žalobou a dále žalobou satisfakční).

II.1.6. Pokud by tak Max Brod učinil ještě za Kafkova života, jednal by v rozporu s autorským právem, konkrétně s § 11 odst. 1 autorského zákona, podle něhož: „autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.“ Nicméně Max Brod vydal texty až posmrtně. Tady půjde spíše o morální delikt, než delikt právní, protože osobnostní práva autorská smrtí autora zanikají. Po smrti autora si dle § 11 odst. 5 autorského zákona „pouze“: „nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu. Dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím hodnotu díla. Je-li to obvyklé a nejde-li o dílo anonymní, musí být při jeho užití uveden autor. Ochrany se může domáhat i po zániku majetkových práv osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce.“

III.2.1. Ano, licenční smlouva nemusí být uzavřena v písemné formě.

III.2.2. Pro tento smluvní typ nemusí. Úředně ověřené podpisy se vyžadují jen v případech vyššího společenského zájmu, kupříkladu u smlouvy o převodu vlastnického práva k nemovité věci.

III.2.3. Otázka je špatně položena, protože autor s ohledem na osobnostní práva autorská nemůže ze své podstaty své dílo prodat, ale může k němu pouze poskytnout licenci jej užit. Samozřejmě může s více osobami uzavřít nevýhradní licenční smlouvu.

III.2.4. Je otázkou, zda toto dílo vůbec je dílem chráněným autorským zákonem. Musela by být především prokázána tvořivost autora a jedinečnost díla. Přírodní jevy a úkazy vytvořené samy sebou nejsou autorskoprávně chráněny.

III.3.

1. v záhlaví je místo autora (poskytovatele licence) uveden „prodávající“. To je špatný termín užitý v licenční smlouvě, protože autorské dílo nelze s ohledem na osobnostní práva autorská prodat, ale lze k němu pouze poskytnout licenci, tedy oprávnění dílo užit. Nicméně v jakékoli smlouvě, a tedy i té licenční, si mohou smluvní strany používat pojmy dle libosti.
2. v záhlaví je uvedeno, že se licenční smlouva uzavírá dle § 2371 a násl. autorského zákona. Autorský zákon však úpravu licenční smlouvy neobsahuje, a proto mělo být správně „občanského zákoníku“.
3. licenční smlouva je neplatná, protože v ní není ujednána odměna a ani není ujednáno, že se smlouva považuje za bezúplatnou. Protože z jednání stran o uzavření smlouvy ani nevyplyvá jejich vůle uzavřít úplatnou smlouvu i bez určení výše odměny, není ani možné dovodit, že bude odměna obvyklá.
4. v článku VI. se uvádí, že se prodávající vzdává všech svých autorských práv, avšak to nelze. Vyplyvá to přímo z autorského zákona (§ 11 odst. 4 a § 26 odst. 1). Není však vyloučeno poskytnout licenci ke všem způsobům užití dle § 12 odst. 4 autorského zákona.

5. v zápatí smlouvy je uvedeno špatné datum, neboť neexistuje třicet dnů v měsíci únor.

6. v zápatí smlouvy je uvedeno špatné jméno autora díla (poskytovatele licence) Petr Šmoula namísto správného jména „Petr Vochomůrka“.

IV.1.1. Vysvětlili bychom mu, že došlo k zásahu do osobnostních práv a že nejprve napíšeme do internetového zpravodajství varovnou výzvu, aby stáhl z internetu napsané články a aby se do budoucna zdrželi dalšího jednání s tím, že budeme požadovat peněžitou satisfakci za nemajetkovou újmu. Pokud to nezabere, podáme žalobu na ochranu osobnosti dle občanského zákoníku a žalobu o uveřejnění odpovědi a o dodatečné sdělení dle tiskového zákona.

IV.1.2. Záleží, jak by to soud posoudil. Obecné soudy se doposud stavěly k tomu, že internetové zpravodajství není tzv. „jinou tiskovinou“ a tudíž nelze podat žalobu o uveřejnění odpovědi či o dodatečné sdělení dle tiskového zákona. Nicméně použijeme-li gramatického výkladu, pak ony noviny, časopisy a jiné tiskoviny nemusí být bezpodmínečně v papírové podobě, neboť spojka „a jiné“ budí dojem, že spíše připojuje variantu tištěných periodik k jakékoliv, tj. i k elektronické podobě novin a časopisů. Bylo-li by například použito slovní spojení „a další“, znamenalo by to, že jde pouze o zpravodajství v tištěné podobě. Tak tomu ale v tomto případě není. Tomuto názoru podpůrně svědčí i skutečnost neexistence jakéhokoliv jiného zákona upravujícího vydávání internetového zpravodajství. Nutno také podotknout, že pojem tisk je nutno chápat jako přenos nehmotných myšlenek do objektivizované zhmotněné vyjadřovací podoby, kterou je tiskovina, a to jak ve formě papírové, tak jiného média – internetové zprávy. Tiskovinou je tedy třeba rozumět produkt tisku (tj. určitého procesu). To platí obzvláště tehdy, kdy je v současné době naše společnost označována jako informační společnost. Na tyto pojmy je tak třeba pohlížet nikoli pohledem jejich významu v obecném českém jazyce, ale jako na pojmy zvolené zákonodárcem, tj. v právnickém jargonu. Tak stejně tomu je v právu i s jinými pojmy, jako jsou dobré mravy, dílo v právu autorském apod. Pro takový závěr, že se skutečně jedná o „tiskovinu“ ve smyslu tiskového zákona, svědčí skutečnost, že jsou tyto články internetového zpravodajství zachyceny na hmotných podkladech tím, že jsou ukládány na serverech a na klasický papírový podklad mohou být také snadno převedeny každým uživatelem či čtenářem vytištěním obsahu.

Rozhodující tak není způsob zpřístupnění čtenáři či uživateli, nýbrž záměr zákonodárce regulovat systematické vydávání takových projevů vůle, které splňují definiční znaky uvedené v tiskovém zákoně.

IV.1.3. S ohledem na dosažení jednotného rozhodování soudů při skutkově obdobné věci ve smyslu § 13 občanského zákoníku - viz kauza Michala Viewegha, kterému soud přiznal peněžité zadostiučinění ve výši 850.000,- Kč, bychom žádali obdobnou částku - cca 600.000,- Kč. Bylo významně zasaženo nejen do osobního, ale i rodinného a pracovního života. Pan profesor Petr Kubeš sice není tak známý jako Michal Viewegh, ale byly napsány dva články a navíc známé osobnosti by měly více čelit těmto útokům.

IV.1.4. Rozhodně šlo o úmysl. Úmyslem pisatele bylo evidentně poškodit pana primáře. Pisatel si mohl obstarat pravdivé informace. O nedbalosti by se dalo uvažovat jen tehdy, pokud by byl napsán jen jeden článek, ale pisatel napsal celkem dva články podobného charakteru.

V.1.1. d)

V.1.2. Možné to není, protože se tato zákonná licence dle § 33 odst. 2 autorského zákona „nevztahuje na pořízení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou a na rozmnožování nebo rozšiřování díla formou trojrozměrné rozmnoženiny.“ Navíc byl podobný případ řešen soudně (rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 26. března 1976, sp. zn. 3 Cz 13/1976) se stejným závěrem.

Pracovní sešit je nedílnou součástí nového vzdělávacího programu
**Informační média - rozvoj kritického myšlení v závislosti
na druhu dostupných informací, porozumění médiím**
který je vytvořen v rámci projektu financovaného z OP VVV:
„Informace pro rozvoj demokratické společnosti“,
reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008181.

Autor: Pavla Sýkorová

I | R
D | S

INFORMACE
PRO ROZVOJ
DEMOKRATICKÉ
SPOLEČNOSTI

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

